

Bijlage 3. Resultaten Actieprogramma Ruimte en Cultuur

Het *Actieprogramma Ruimte en Cultuur (ARC)*, *Architectuur- en Belvedere beleid 2005-2008* had als belangrijkste doel de versterking van de ruimtelijke kwaliteit van gebouwen, dorpen, steden en landschappen. Het kabinet stelde hiervoor geen nadere verplichtingen maar wilde de overheden en marktpartijen als uitvoerders van het ruimtelijk beleid verleiden tot stevige culturele ambities. Ten opzichte van de voorgaande beleidsnota's (*Belvedere* en *Ontwerpen aan Nederland*) lag het accent van het ARC meer op uitvoering van beleid en op de aansluiting bij concrete ruimtelijke opgaven. Met het ARC heeft het rijk instrumenten en activiteiten geleverd die bijdragen aan het ontwerp-klimaat in Nederland, waarin oog is voor vernieuwing én geschiedenis. Dit heeft gestalte gekregen door de uitvoering van 29 acties verdeeld over vier categorieën: voorbeeldprojecten, wettelijk kader, investeringsprogramma's en stimuleren-faciliteren-kennisontwikkeling. Iedere actie is uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van een of meerdere departementen. De ministers van OCW en VROM voerden de coördinatie van het programma.

Door het uitbrengen en uitvoeren van het ARC raakte het cultuurbeleid verder verbonden met het ruimtelijke beleid en uitvoering. De *cultuur van het maken* uit de eerdere architectuurnota's en *behoud door ontwikkeling* van cultureel erfgoed uit de Nota Belvedere werden als samenhangende motto's van toepassing verklaard op de ruimtelijke opgaven in Nederland. Met het samenbrengen van het architectuurbeleid en Belvederebeleid in één programma zijn de delen van het cultuurbeleid die gericht zijn op de kwaliteit van de leefomgeving beter geïntegreerd en ze bovendien nauwer betrokken op het ruimtelijk beleid en op gebiedsontwikkelingsprocessen.

De acties uit ARC hebben over de gehele linie genomen een rijke oogst aan resultaten opgeleverd. Het ARC is uitgevoerd in een periode van toenemende maatschappelijke belangstelling voor de kwaliteit van de inrichting van Nederland. Deze belangstelling legde een stevig bodem onder de uitvoering van het programma en maakte de behoefte aan een dergelijk ruimtelijke kwaliteitsprogramma zichtbaar. Met de voorbeeldprojecten uit het ARC als de Nieuwe Hollandse Waterlinie, Routeontwerp snelwegen en Ruimtelijk ontwerpen met water heeft het rijk, vaak samen met de andere bestuurlijke partners, laten zien hoe de aandacht voor ontwerp- en cultuurhistorie leidt tot nieuwe perspectieven op de ruimtelijke opgaven

In de categorie wettelijk kader zijn ondermeer een wetsvoorstel voor herziening van de Wet op de Architectentitel en de Handreiking cultuurhistorie in milieu effectrapportages en maatschappelijke kosten baten analyse (mkba) tot stand gekomen.

De cultuurimpuls in de investeringsprogramma's voor stedelijk en landelijk gebied (ISV en ILG) geven gemeenten en provincies de mogelijkheid plannen met ruimtelijke kwaliteitsambities daadwerkelijk uit te voeren.

De uitvoering van andere acties gericht op stimuleren, faciliteren en kennisontwikkeling, zoals de jaarlijkse uitreiking van de Gouden Piramide voor opdrachtgeverschap, leerstoelen Belvedere en ontwerpateliers, hebben laten zien hoe werkend vanuit een cultureel perspectief de inrichting van Nederland kan worden verrijkt.

De opbrengsten uit de 29 ARC-acties zijn gedeeld met gemeenten, provincies en marktpartijen door het organiseren van ARC bijeenkomsten, artikelen in tijdschriften, nieuwsbrieven, manifestaties, publicaties en andere media. De uitkomsten van veel van de acties leiden in veel gevallen tot vervolginiciatieven en worden geborgd in het beleid van het rijk en/of in de werkwijzen departementen en rijksdiensten. Voorbeelden zijn de voorgenomen ontwikkeling van het welstandsbeleid, waarover de kamer onlangs is geïnformeerd, die mede is gebaseerd op het resultaat van de ARC-actie Welstand, of het vervolg dat nu aan de actie Scholenbouw wordt gegeven in samenwerking met het Servicecentrum Scholenbouw. Continuïteit is ook aanwezig in het besluit van VROM, LNV, VenW en OCW om het in 2005 ingestelde College van Rijksadviseurs voort te zetten, op basis van een positieve waardering van het werk van het college in de afgelopen periode.

De ervaringen bij de uitvoering van het ARC zijn benut bij het formuleren van *Een Cultuur van Ontwerpen* en de uitwerkingsbrief. Het in het ARC gehanteerde instrument van de voorbeeldprojecten wordt naar een hoger plan getild. De incidentele aandacht voor de rol en positie van het ontwerp door de voorbeeldprojecten maakt plaats voor een structurele verankering van ontwerp in rijksprojecten en programma's ('Ontwerp voorop'). Voor de cultuurhistorische component wordt met het Belvederbeleid een vergelijkbare beweging gemaakt. Het uitgangspunt dat bij nieuwe ontwerpogaven een zorgvuldige omgang met het cultureel erfgoed plaats moet vinden, wordt in *Een Cultuur van Ontwerpen* tot gemeengoed van het architectuurbeleid gemaakt. Dit blijkt onder andere uit het verheffen van het vraagstuk van herbestemming tot een van de speerpunten van het architectuurbeleid.